پروژه تشیع و امور جهانی 6:47 PM Saturday, July 01, 2023

پــروژه تـشيع و امــور جــهاني

The Project on Shi'ism and Global Affairs

PROJECT ON SHI'ISM & GLOBAL AFFAIRS

مقدمه

انقلاب اسلامی در ایران و در پی معطوف شد. این امر باعث شد ت آن روی کار آمدن دولتی مذهبی و کف ترازو در تحقیقات شرق شناسی شيعي، دستاوردهاي سياسي، ديني و و دين پژوهانيه قيدري به سمت تشيع فکری متعددی به دنبال داشت. یکی سنگین شود و مراکز دین پژوهمی از دستاوردهای ایس انقلاب دینمی در از فضای تطبیق سازی اسلام با آسیای جنوب غربی، آشنایی مجامع قرائت اهل سنت مقداری فاصله علمی بینالمللی به ویره مراکز دین بگیرند. علاوه بر آثار متعددی که پژوهی با تشیع است. از آن زمان به در معرفی و شناخت تشیع از سوی بعد، توجه محافل فكرى جهانمي به دين پژوهان غربي به رشته تحرير در وير فرب به تشيع و شناخت آن آمد، كرسيها، دورها و پروژههاي

فصل: امہ علمے سال اول. شمارة اول. تابستان ۱۴۰۰ Vol. 1, Summer 2021, No 1

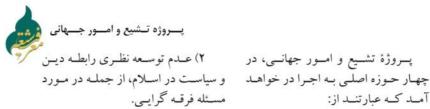
تحقیقاتمی متعمدی نیسز در سراسسر جهان به ویژه در غرب در دستور کار قرار گرفت. یکی از این پروژهها با عنوان «تشیع و امور جهانی»، در مرکز Weatherhead وابسته به دانشگاه هماروارد است.

در معرفی و چرایی شروع این پىروژە مىخوانيىم: پىروژە تشىيع و امىور جهانبی، تحقیقات گستردهای را دربارهٔ مظاهر چند وجهمی و متنوع تشیع در جهان معاصر انجام مىدهد. مطالعه در حوزههای تشیع، افراطگرایسی و چالش های مربوط به در گیری های فرقادی اکنون بیش از هر زمان دیگری در تاریخ معاصر مورد نیاز است. از جنگ در یمن، تا درگیری های داخلی در سوریه و عراق، جنبش های شیعی به عنوان عناصر پویا و تأثیر گذاری در فضای ژئويليتيك خاورميانيه ظاهر شدهاند. در کنار این موضوعات، سیاست خارجــی ایــران در منطقــه و شــبکه متحدان آن از جمله محور مقاومت، با توجه به نقش و نفوذ بيش از حد آن در ژئويليتيک منطقه نيز موضوع مهم و قابل مطالعه ای است. اهمیت پرداختن به این موضوع با توجه به در گیری های هسته ای مداوم بین ایران و آمریکا، تحریمهای آمریکا

علیه ایران و متحدانش و همچنین رقابت آمریکا و روسیه در سوریه و جنگ سرد ایران و عربستان، بارزتر از گذشته است. فراتر از تأثیرات مشخص منطقهای، این تحولات نوظهور بر سیاست جهانی از جمله امنیت بین المللی، سیاست خارجی دیگر کشورها و بازارهای جهانی تأثیر می گذارد. همچنین بحثهای نظری گستردهتری در مورد مدرنیزاسیون، دین و سیاست ایجاد می کند.

پروژه تشيع و امور جهاني شامل یک رویکرد میان رشتهای با تمرکز بر تاريخ، جامعه شناسي، الهيات و سياست جوامع و ملل مختلف شيعه در سراسر جهان - که تعداد آنها بیش از ۲۰۰ میلیون نفر است و عمدت در سراسر خاورمیانه، مرکز و جنوب آسيا، آفريقا و غرب گسترش يافتهاند - مىباشد. در واقع ظهور تشيع مدرن یکی از وقایع بسیار مهم در شکل دادن به فضای فرهنگی و سیاسی جهان اسلام به ویره در خاورمیانه بوده است و در حال حاضر منطقه شاهد احياي شيعه و برجستگي ژئويليتيکي روزافزون ایران و «محور مقاومت» است.

> فصل: امہ علمے ال اول، شمارة اول، تابستان ۱۴۰۰ Vol. 1, Summer 2021, No 1

بر اساس تجربه گذشته در مرکز بلفر مدرسه هاروارد، تمركز اين پروژه بر ژئوپلیتیک خاورمیانه و تنش زدايمي فرقماي در پروژه ايران بوده و اندیشمندان علوم سیاسی، مورخان، سیاســتگذاران، رهبـران مذهبــی و ساير متخصصان را درگير ميکند. با استفاده از ایس طیف متنوع، ایس کمک مالی بنیاد «هنری لوس» اتأمین پروژه مرجع مقایسهای ارزشمندی می شود و به پژوهش در حوزهٔ تفکر برای بحث های کلان تر در عرصه و هویت شیعه در قالب های ایرانی، بین الملل، از جمله فرقه گرایسی، هویت سیاسی تشیع، و رابطـه دیـن و سیاست در این مذهب خواهد بود.

پـروژهٔ تشـيع و امـور جهانــی، در

هزینههـای ایـن پـروژه از طریـق عربـــى و ســاير مــوارد شــيعه فراملـــى كمك مي كنـد. شـيعه، بـا توجـه بـه اینکه از لحاظ ماهیتی نهادی به هم مرتبط بوده و شبکههای سیاسی و اجتماعی آن بسیار فراتر از مرزهای امروزی کشورهای خاورمیانه است، از اهمیت بسیاری برخوردار است. با اين وجود تحقيقات علميي در مورد این موضوعات با دو چالش اساسی روبرو است: ۱) برخـورد بـا تشـيع سياسـی امروزی با برچسب اسلام «غیر سنتی» در محبطهای آکادمیک؛ و

1 - the Henry Luce Foundation

فصل: امہ علمے سال اول، شمارۂ اول، تابستار 1, Summer 2021, No 1

۱- پیام محسنی

(Ali Asani)

(Payam Mohseni)

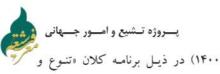

۲- على اصنى

او استاد دین و فرهنگ اسلامی در گروه زبانها و تمدنهای خاورمیانه در دانشـگاه هـاروارد اسـت. علایـق پژوهشــی او عبارتنــد از: زبانهــا و ادبیات آفریقایی و جنوب آسیا؛ اسلام و جوامع معاصر مسلمان؛ ديـن، ادبيـات مسلمانان در ادبیات معاصر جهان؛ عرفان اسلامی (تصوف)؛ و نیز تاریخ

او مدیر پروژه تشیع و امور جهانبی است. محسنی مدرّس در دانشگاه هاروارد، و استاد مطالعات اسلامي در مدرسه الهيات هاروارد است. مطالعه سیاست مقایسهای و روابط بین الملل خاورمیانـه و شـمال آفریقـا؛ موضوعـات مرتبط با دولت و جامعه در ایران؛ و هنر در فرهنگ های مسلمان؛ حضور اســـلام و سیاســت؛ اقتصــاد سیاســی؛ جامعــه مدنــي؛ و همچنيــن موضوعــات مرتبط با دمو كراتيك شدن از جمله و انديشه اسماعيليه. علايت پژوهشتي پيام محسني است.

فصل: امہ علمے سال اول، شمارة اول، تابستان ۱۴۰۰ Vol. 1, Summer 2021, No 1

وحدت در تشيع فراملي» با موضوع «گفتوگوی درون شیعی، تنوع در درون تشيع» برگزار شد. در اين برنامه اندیشمندانی از جمله سید حسین نصر و رضا شاه کاظمی حضور داشتند. در سميوزيوم مذكور نمايندكان همه فرق شيعي از جمله اسماعيلي، زيدي، علوي، بکتاشی، جعفری و.. حضور داشتند و به سخنرانی پرداختنـد.

برخبی از پنل،ای این سپموزیوم عبارتند از:

– رویکردی بـه گفتوگـوی درون دانشکده و نیـز از مدیـران پـروژه تشیع – تشیع و تصـوف؛ میـراث اسـلامی و امـور جهانـی اسـت. علایـق پژوهشـی باطنـی گـری؛^۲ – تشيع و پويايي جمعيتي اقليتي در جنوب آسيا؛" - هویت و سیاستهای اعترافی شيعه در خاورميانـه؛

1 - Approaching Intra-Shi'a Dialogue

3 - Shi'ism and Minority Communal Dynamics in South Asia

4 - Shi'a Confessional Identities and Politics in the Middle East

فصل: امہ علمے سال اول، شمارۂ اول، تابستان ۱**۴۰۰** Vol. 1, Summer 2021, No 1

۳- ملانی کمت

(Melani Cammett)

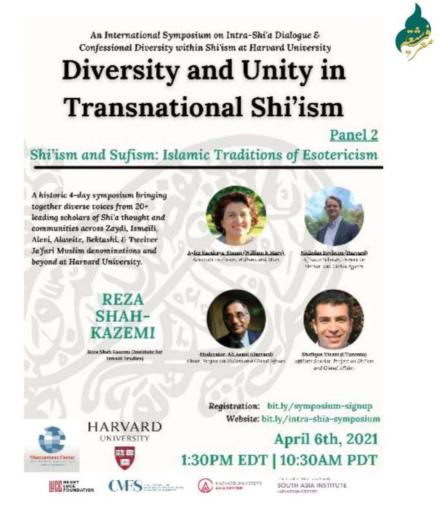

او از مدیران آکادمی مطالعات بین المللبي و منطقهاي هاروارد، دانشيار او سیاستهای مقایسهای؛ سیاستهای توسعه محور؛ دين و قوميت؛ تعارضهای دینی و سیاست خاورمیانـه است.

علاوه بر مطالعات پژوهشی در حوزه تشيع، ايـن پـروژه برخـي برنامههـا و رخدادهای علمی در این خصوص را نيز ميزباني مي كند. از جمله جديدترين این برنامهها، سمپوزیومی با موضوع گفتو گو میان نحلههای مختلف شیعی بوده است. این سمپوزیوم در روزهای ۵ تا ۸ آیریل ۲۰۲۱ (۱۶ تا ۱۹ فروردین

Quick Notes Page 6

^{2 -} Shi'ism and Sufism: Islamic Traditions of Esotericism

ملاحظه:

به نظر میرسد پروژه تشیع و امور جهانی، علیرغم زمانمند بودن آن، حوزه گستردهای از ابعاد و مطالعات مربوط به تشیع اعم از تاریخی و معاصر از جمله فرهنگ، سیاست، دینداری، گفت و گو و تعامل و.. را در دستور مطالعه دارد و خروجیهای این پروژه پژوهشی، میتواند منابع در دسترس قابل استفادهای برای مخاطبان و پژوهشگران باشد. البته جای حضور پژوهشگران ایرانی داخل کشور اعم از حوزوی و غیر حوزوی به عنوان کنشگران علمی در این پروژه خالی است.

> فصل:امہعلمے سال اول، شمارة اول، تابستان ۱۴۰۰ Vol. 1, Summer 2021, No 1